

Van veel invloed was ook op hem de lectuur van William Morris *Art and Socialism*. Dit hooge werk van den genialen dichter-ornamentist-socialist frappeerde Toorop sterk, óók omdat hij voor zijn schilderijen zooveel had omgegaan met werklieden. Hij zeide tegen Willy Finch, die toevallig ook te Londen was, (en tegenwoordig zulke mooie, gekleurde aardewerk-producten maakt): „Je zult later wel meer hooren van dien Morris, en waar hij heen wil!” Finch lachte hierom, en om *Art and Socialism*. Nu is de beweging, door den grooten, edelen Morris aangegeven, over de geheele wereld verspreid, en geen werkelijk beschaafd mensch is niet gevoelig voor zijn invloed. Ruskin bestudeerde hij ook, op raad van Whistler, hoewel deze steeds met Ruskin in strijd was, maar vond diens werken wel zeer mooi geschreven, maar feitelijk kon hij hem niet apprecieeren als hij Morris deed.

Van Londen uit ging Toorop af en toe een maand naar Brussel, zijn eigenlijke woonplaats, waar hij in Februari '86 in de XX een zeer groot aantal zijner Londensche werken tentoonstelde, die heftig werden aangevallen, doch door Verhaeren, Maus en Georges Destrée verdedigd. In de lente van 1886 trouwde hij te Kenley, en ging vandaar, direct na zijn huwelijk, naar Holland, waar hij met zijn vrouw te 's Gravenhage in de Prins Hendrikstraat kwam wonen.

In den Haag maakte Toorop veel kleinere dingen, die over 't algemeen niet geapprecieerd, maar door den smaakvollen en ondernemenden kunsthandelaar Van Wisselingh gekocht werden. Slechts één groot werk werd gedurende dit verblijf van een maand of acht hier begonnen: een zeer groote fresco voor de Maison du Peuple te Brussel, waarvan alleen één fragment, een teekening, voltooid werd, voorstellend twee levensgrootte werklieden, die thans te Londen is, in de collectie van den heer Drucker.

Nu komt de donkerste periode van Toorop's leven. Overspannen en ondermijnd door het zenuwachtige, gepassioneerde en ongeregelde leven der laatste jaren te Brussel grootendeels doorgebracht, droeg hij in zich de kiemen van een hoogst ernstige ziekte, die gedurende een kort verblijf te Kenley plotseling uitbrak. Zijn overspannen zenuwstelsel was uitgeput.

Na een algemeene ongesteldheid werd een zijner oogen aangetast. Hij ging in Amerongen wonen, maar Dr. Snellen, dien hij was gaan raadplegen, bemerkte spoedig dat het geen lokale stoornis was, maar een aandoening van geheel zijn organisme.

Alles overviel Toorop te gelijk.

Ondermijnd als hij was door zijn ziekte trof hem dubbel hard het vrij plotseling sterven van hun eerstgeboren en eenig kind. Hij kon niet meer werken en werd hopeloos, radeloos.

Maar allengs redde hem de invloed der natuur, die hem omringde.

Hij verhuisde van Amerongen naar Brussel, waar de bekende oculist Dr. Coppée Toorop opgaf. Zijn oude dokter alleen, de Smeth genaamd, had nog hoop op herstelling. Hij werd gebracht naar het Hôpital Saint-Pierre, waar zijn wonderlijke genezing alle doctoren verbaasde. Hier ontving hij toen het bericht van de dood zijns vaders.